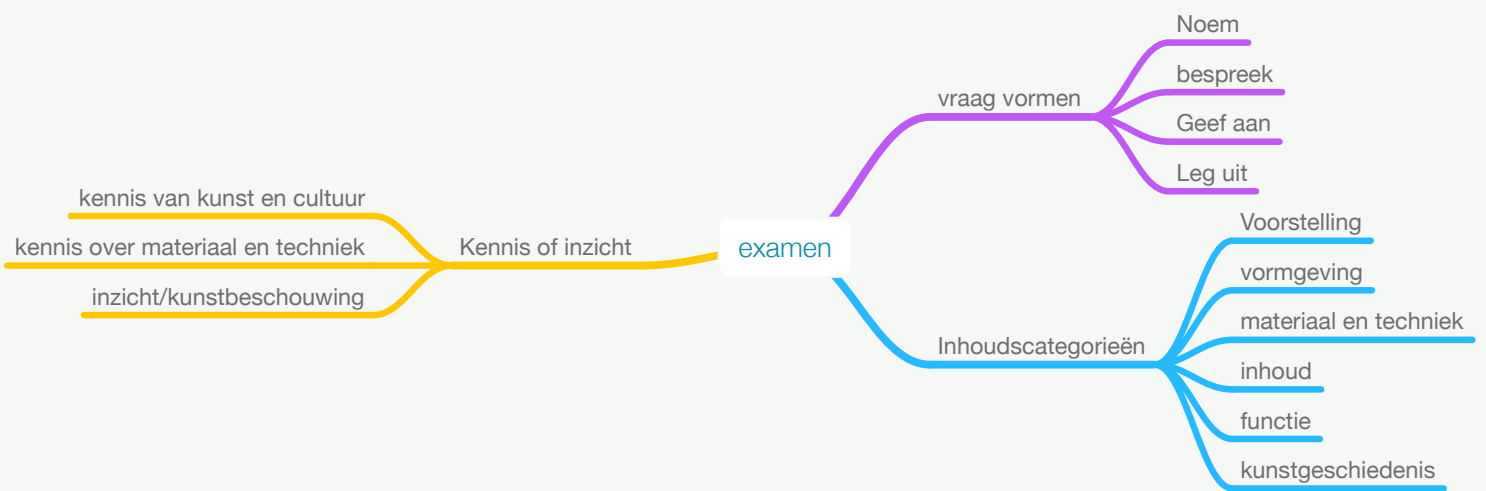

Romaans tot rococo

Schilder

kunst

Romaans

**Lineaire vormgeving
niet natuurgetrouw
Contourlijn
Onderwijs meditatie**

drie van de volgende:

- De mens staat centraal afgebeeld als centrum van Gods schepping (met achter hem de aarde).
- De mens staat permanent onder invloed van de macrokosmos, gevormd door de vier elementen aarde, lucht, water en vuur, die als cirkels om de mens zijn afgebeeld (het heelal is in dit visioen vermenselijkt: de rode figuur die alles omarmt).
- God als almachtige schepper heerst over het geheel: zijn gelaat is bovenin de rand in het midden geplaatst boven de gestalte van de mens.
- Dieren (en sterren) omringen de mens en verbindingslijnen geven het stralingsaan voor het leven van de mens: het terrein waar de mens zich beweegt is van hogerhand bepaald.

De middeleeuwse kunst was gericht op het geestelijke/symbolische en niet op het wereldse/realistische
1

- De middeleeuwse kunst stond in dienst van het uit te beelden verhaal dat de bijbel en/of de christelijke leer moest overbrengen: om de kern van het verhaal over te brengen was het voldoende dat de voorstelling herkenbaar was. Daarvoor werden vaste schema's gehanteerd en de figuren hoefden er dus niet naturalistisch uit te zien

Gotiek

**Minder gebonden aan de architectuur
aandacht voor natuur en leven alledag
Vlaanderen veel profane schilderijen
Vlaanderen gebruik van olieverf
Ruimtesuggestie door gebruik van
perspectief**

Renaissance

anatomie
lijnperspectief
sfumato
atmosferisch perspectief
olie/tempera/fresco
bijbelse en mythologische thema's

twee van de volgende regels:

- symmetrische opbouw
- evenwichtige verhoudingen
- ordening volgens geometrische vormen en patronen

Het antwoord dient de volgende elementen te bevatten:

- Volgens de renaissanceopvattingen over kunst was schoonheid geopenbaarde wetmatigheid
- Door deze opvatting als uitgangspunt te nemen voor de vormgeving van de tuin, kreeg de tuin onvermijdelijk een sterk gecultiveerd karakter

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- Michelangelo geeft Adam weer als een naakte jonge man in de bloei van zijn leven, krachtig gespierd en zelfverzekerd; de mens als het hoogtepunt van de schepping, als beeld en gelijkentje van (de menselijke) God (wel afhankelijk, maar niet onderdanig aan God). Op het middeleeuwse fresco is Adam een knielende, onderdanige man op leeftijd met een baard
- In plaats van een strenge, statische, onaardse verschijning zoals in de Middeleeuwen (met aureool en groter dan Adam), wordt God in de Renaissance gaandeweg humaner: bij Michelangelo is zijn krachtige lichaam duidelijk door zijn gewaad heen te zien

- Michelangelo streefde naar ideale schoonheid en vond dat de natuur daar niet aan voldeed • Dit idee (van een ideale, perfecte schoonheid die boven de natuur uitstijgt) stamt uit de Griekse Oudheid. Als renaissancekunstenaar liet Michelangelo zich inspireren door de wederopleving van dat klassieke ideaal

Antwoorden

Et in Arcadia Ego

Maximumscore 2

Dit soort scènes was belangrijk omdat de toenmalige kunsttheorie voorschreef dat het landschap slechts een passende achtergrond diende te zijn voor serieuze gebeurtenissen. Het afbeelden van de natuur zonder meer, werd in de zeventiende eeuw niet gewaardeerd (de Hollandse schilderkunst uitgezonderd)

Het belang van een dergelijke scène is relatief omdat deze vaak slechts als aanleiding functioneerde voor het schilderen van een arcadisch landschap. Het afgebeelde onderwerp was inwisselbaar voor elk ander (serieus) literair gegeven

Het antwoord dient de volgende strekking te hebben:

Het landschap diende te worden geïdealiseerd omdat de ruimtelijkheid, het licht en de stoffering zodanig moesten zijn dat een droomwereld opgeroepen werd van volmaakte harmonie. Op die manier moest het juiste stemmingsbeeld voor het gekozen literaire thema worden gecreëerd.

- de 'geleerde tuin'

inhoud opvatting

- In een 'geleerde tuin' worden naast planten, bomen en struiken veel verwijzingen aangebracht naar vaak klassieke literaire en cultuurhistorische bronnen. De bedoeling hiervan is bij de bezoeker van de tuin beelden en associaties op te roepen die leiden tot filosofische bespiegelingen

Maniërisme

ingewikkeld en gekunsteld
niet realistische ruimte uitbeelding
sterke kleurcontrasten
niet volgend de klassieke theorie

Barok

extreem realisme;
dramatische effecten;
sterke licht/donker contrasten
veel emotie (op gezichten);
veel vaart en beweging en druk/krinkelende
figuren;
berekende dieptebewerking;
diagonalen.

Aansluitend bij de classicistische traditie één van de volgende
een precieze, fijne factuur, of: gladde verfhuid
aandacht voor details
contouren benadrukt

Aansluitend bij de Hollandse zeventiende-eeuwse traditie
één van de volgende:
een sterk licht/donker contrast
een (tamelijk) monochroom koloriet
een compositie met overwegend diagonalen

Maximumscore 4

- ☐ vier van de volgende kenmerken:
- de voorstelling: contra-reformatorisch zendelingenwerk in alle werelden
  - realistische encenering: het lijkt echt te gebeuren
  - theatraal, dramatisch moment
  - overdadig: imponerend door grootse opzet en veel figuren
  - (sterk) illusionistisch karakter, bijvoorbeeld: verkorte figuren, laag standpunt, geschilderde architectuur is voortzetting van de echte architectuur
  - (sterke) dynamiek, bijvoorbeeld: licht/donkercontrasten, veel verschillende richtingen/houdingen/draaiingen in de figuren/theatrale gebaren
  - architectuur met barokke kenmerken (klassiek maar 'vlezig')
  - een compositie waarin alles ondergeschikt is aan één (centraal afgebeeld) aspect/handeling

per juist kenmerk

1

De keuze van het historische onderwerp getuigde van kennis van de bijbelse, klassieke en historische literatuur.

Een historieschilder diende in staat te zijn de menselijke figuur goed af te beelden; het schilderen van mensfiguren werd gezien als de belangrijkste, maar ook als de moeilijkste opgave.

Een schilder van historiestukken kon niet schilderen wat hij waarnam: hij moest zich in de geest een beeld vormen van hetgeen hij wilde schilderen; dit werd moeilijker geacht dan naschilderen.

Een historieschilder 'vertelde een verhaal'; daarbij diende hij in de houdingen en gebaren van de figuren emoties en reacties overtuigend te verbeelden; dit vereiste inzicht en verbeeldingskracht.

De classicistische traditie had een internationaal karakter: vergelijkbare schilderkunst, eveneens gemaakt op basis van klassieke idealen, kende men ook in Frankrijk en Italië. Dit in tegenstelling tot de meer realistische Hollandse schilderkunst. Om die reden werd deze realistische schilderkunst gezien als typerend voor Holland en de zeventiende- eeuwse burgercultuur.

drie van de volgende antwoorden:

- De barok streeft naar dramatiek en/of vertoon van sterke emotie: houding en gezichtsuitdrukking van Theresa.
- De barok streeft naar spanning en/of dynamiek: veel schuine richtingen, curves en/of slingerende lijnen, vooral in de kleding van Theresa.
- De barok streeft naar theatrale ensceneringen: het visioen vindt plaats op een (hoog) 'toneel', begrensd door zuilen die als coulissen werken.
- Architectuur en beeldhouwkunst vormen één geheel en roepen daardoor een 'totaalervaring' op.
- Overdadige vormgeving door het gebruik van verschillende kleuren (marmer en goud) en/of door in- en uitspringende delen in de architectuur.

In tegenstelling tot de traditionele groepsportretten uit die tijd, wordt Rembrandts groepsportret gekenmerkt door:

drie van de volgende aspecten:

- de nadruk die ligt op de handeling die de personen verrichten en niet op de personen zelf
- de individuele (persoonlijke) emotie en betrokkenheid van elk van de figuren die spreekt uit houding en gelaatsuitdrukking
- de dynamiek die spreekt uit de houdingen, blikrichtingen en de ordening van de figuren in compositie
- een sterke licht-donkerverdeling waardoor niet alle personen (letterlijk en figuurlijk) op dezelfde wijze worden belicht

Voor de schilder was een dergelijke opdracht het hoogst haalbare omdat de opdrachtgevers zo hoog in aanzien stonden 1

• Voor de geportretteerden onderstreepte het vervaardigen van een dergelijk portret en het tentoonstellen van het resultaat in het gildegebouw hun belangrijke, hoge positie binnen het gilde 1

Rococo

Idyllische landschappen
uitdagende, erotische taferelen
decadente feesten
portretten
pasteltinten

Neo-classicisme

vier van de volgende:

- Er is sprake van een symmetrisch / evenwichtig geordende compositie.
- Een schilderstijl waarin sprake is van een scherpe / duidelijke afbakening van vormen (nadruk op de tekening / lineair).
- Er is sprake van een fijne/gladde penseelvoering.
- Er is sprake van een harde belichting, met een accent op de handeling(en).
- Er is sprake van een heldere ruimtelijke ordening / een kijkdoos-effect / een planmatige opzet (plans zijn evenwijdig aan het beeldvlak en de diepte is beperkt).
- Er is sprake van een gesloten compositie / alle handelingen (en figuren) blijven binnen het kader.
- Het gebruik van heldere kleuraccenten (verzadigde kleuren) op de voorgrond ten opzichte van gedempte kleuren in de achtergrond.
- Kleurgebruik in dienst van de vorm / de vormen (op de voorgrond) worden vrijwel volledig ingekleurd met de lokale kleur.

twee van de volgende:

- De neoclassicistische kunst was nog relatief nieuw en was niet (al sterk) verbonden met de monarchie/de aristocratie/het oude regime (die/dat eerder geassocieerd werd met rococo en barok).
- De neoclassicistische kunst werd geassocieerd met rationaliteit/verlichting (en daarmee vooruitstrevendheid) en was daarom geschikt voor de 'nieuwe toekomst'.
- De neoclassicistische kunst leende zich door het streven naar helderheid (in voorstelling en vormgeving) voor het herkenbaar/leesbaar visualiseren van politieke idealen c.q. propaganda.

**Architec
tuur**

Romaans

Dikke muren
Kleine ramen
versiering
buitenkant

Latijns kruis
Middenschip
Dwarsschip

Straalkapel
bedevaartgangers

Gotiek

Skeletconstructie

- **Kruisrib gewelf**
- **Spitsbogen**
- **Steunberen**
- **Luchtbogen**

Plattegrond
latijnskruis
Travee
Absis
Kooromgang
Straal kapel

betekenis Kathedraal

- De Hemelse stad
- Prestige van de stad

Renaissance

harmonische maatverhoudingen
horizontale lijnen
modulus/ gulde snede
geometrische basisvormen
symmetrie

Het beleven van de tuin was voor de eigenaar en zijn gasten in de renaissance ook een intellectuele ervaring. In de tuin wenste hij zich

ook bezig te houden met converseren over literatuur en mythologie.

Door de tuin een gecultiveerd aanzien te geven door middel van beelden en andere decoraties, werd de tuin een inspirerende plek 1

• Door het gecultiveerde karakter gaf de tuin de eigenaar ook status. De vele inspanningen die nodig waren om een gecultiveerde tuin aan te leggen en te onderhouden, weerspiegelden de rijkdom en macht van de eigenaar

twee van de volgende regels:

- symmetrische opbouw
- evenwichtige verhoudingen
- ordening volgens geometrische vormen en patronen

Het antwoord dient de volgende elementen te bevatten:

- Volgens de renaissanceopvattingen over kunst was schoonheid geopenbaarde wetmatigheid 1
- Door deze opvatting als uitgangspunt te nemen voor de vormgeving van de tuin, kreeg de tuin onvermijdelijk een sterk gecultiveerd karakter 1

Maniërisme

**Zuilen, consoles en vensters hebben geen dragende maar versierende functie.
Bouwen van spannende schelpen grotten**

Barok

sterke reliëf werking
onregelmatige en asymmetrische
plattegronden
plastische muurvlakken
kolossale orde
uitbundig versierde gevels

Rococo

Uitbundige vormgeving
ovale plattegronden
Samengaan
Architectuur
Beeldhouwkunst
Schilderkunst
Decadente vormgeving
Asymmetrische vormgeving

Neo classicisme

eenvoud van vorm
helderheid van constructie
symmetrisch geordend
grote gesloten muurvlakken
burgermansstijl (nieuwe
gebouwen, musea, theaters,
parlement)

Romantiek

Historisme terug grijpen naar
oude stijlen(neo stijlen)
Eclecticisme mix van neo stijlen.

Realisme

Nieuwe mogelijkheden ind revolutie

Industrieel glas

gietijzer

staal

Mogelijkheden om grote constructies te maken

voorheen bedekken constructie

Ingenieursbouw

gefabriceerd glas en staal

stalen constructie als uitgangspunt

vorm en licht louter functioneel

grote licht constructie

Beeld

houw

kunst

Romaans

emotieloos
frontaal
niet realistisch
gestileerde figuren
voor gewijde
stemming creëren

Gotiek

Half vrijstaande beelden
Colonnnetfiguren
Hoog gotiek

- Dynamischer
- individueler
gezichtsuitdrukking
- Gedraaide houding
S bocht

Renaissance

klassieke / mythologie bijbel
vrijstaand de norm
Klassieke proportie
geïdealiseerd
cantrapost
rust en evenwicht

Maniërisme

Proportie schema wijkt af van de ideale
mensfiguur
figura serpentina (slangenmens)
ingewikkelde draaiingen
buitenproportionele contrapost

Barok

overdadige versieringen
diagonaal- dynamiek
emotie en gevoelens bij toeschouwer
portretten
ornamenten uit de natuur

neo-classicisme

thema's klassieke oudheid
idealiseren
statisch
veel symboliek